

Khall 14.4.2020 § 55

Liite Juha Pitkäsén esitys

Valitus Boliden Ohtaanniemi

Vaikka nyt on kyseessä malminetsintälupa, kunta ottaa tässä valituksessa laajemminkin kantaa mahdolliseen kaivoshankkeeseen. Malminetsinnän yksinomainen tarkoitus on löytää taloudellisesti hyödynnettäviä mineraaleja, toisin sanoen tavoitteena on kaivoksen perustaminen, näin ollen on perusteltua ottaa huomioon vaikutuksia laajemmin.

Kaivoslain 1 §:ssä todetaan, että lain tarkoituksena on myös turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Tätä ei ole noudatettu riittävästi myönnettyssä malminetsintäluvassa. Kunnan ja muiden muistutuksen malminetsintäluvan myöntämistä vastustavien kannat, eivät ole vaikuttaneet päätökseen.

Tuusniemen kunta on ottanut kantaa kunnan maa-alueiden ja elinkeinojen kehittämiseen kuntalain 37 §:n mukaisessa strategiassaan. Strategiassaa kunta linjaa pitkän aikavälin tavoitteistaan. Kunnan strategiassa tuodaan useaan kertaan ilmi kunnan upea luonto, vesistöt ja niiden tarjoamat mahdollisuudet asumiseen ja yritystoimintaan mm. luontoon perustuvaan matkailuun. Nämä tavoitteet ovat vahvassa ristiriidassa malminetsintäluvan ja mahdollisen kaivoksen kanssa. Strategiassa todetaan mm. seuraavaa "Kunta sovittaa yhteen ympäristön monimuotoisen käytön, huomioiden alueen asukkaiden asumisviihtyvyyden ja elinkeinotoiminnan kehittämisen. Lisäksi kaavoituksessa ja lupa ratkaisuihin kunnioitamme ympäristön hyvinvointia ja varmistamme rakennetun ympäristön siisteyden ja viihtyisyyden." Lisäksi maanhankinnasta ja kaavoituksesta kunta linjaa "Kunnan maanhankintaa pyrimme ensisijaisesti kohdistamaan alueille, joissa on jo aikaisemmin teollisuutta ja yrityksiä". Edellä mainituista lainauksista ilmenee, ettei kunta halua luontoon ja sen tuomaan rauhaa turhia häiriöitä, mitä malminetsintä väistämättä aiheuttaa. Edellä olevan perusteella malminetsintälupa kaivoslain 46 §:n kohdan seitsemän perusteella tulee perua.

Suurin osa malminetsintäalueesta on merkitty kaavoituksessa M tai MT eli maa- ja metsätalousvaltainen alue tai maatalousvaltainen alue. Tämä ei kuitenkaan poissulje alueen käyttämistä loma- ja asuinrakentamiseen. Rantavyöhykkeen ulkopuolisia M-alueita voidaan maa- ja metsätaloustalouden ohella käyttää rakentamiseen kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä ja rajoituksia noudattaen. Lisäksi M-alue rajoittuu kiinteästi alueella oleviin rakennuspaikkoihin. Kunnan tuleva kaavoitus toiminta ja mahdollinen rakentaminen alueella voi hankaloitua, koska lainvoimaiset malminetsintälupa-alueet on otettava huomioon kaavoituksessa, eikä jo hyväksytyille alueelle voi laatia kaavaa, joka estäisi etsintä toiminnan. Samalla myös maapohjan ja kiinteistöjen arvo heikkenee. Kaivoslain 46 §:n seitsemännen kohdan perusteella malminetsintä lupaa ei voi myöntää alueelle, jossa kaavoitus tai alueen muu käyttö tämän estää.

Kaivoslain 11 §:n kohta 1 kieltää haitan aiheuttamisen terveydelle tai yleiselle turvallisuudelle. Malminetsintälupa kohdistuu alueelle, jossa todennäköisesti on asbestia. Malminetsintälupa ei huomioi asbestin aiheuttamaa riskiä, kuin pintapuolisesti. Kyseessä on syöpävaarallinen aine, jonka altistukselle ei EU:n mukaan voida määrittää turvallista alarajaa. Kairauksia asutuksen läheisyydessä tehdessä voidaan aiheuttaa asbestilla

α J

terveysriski alueen asukkaille tai muuten sitä käyttäville. Alueelta mm. kerätään paljon marjoja ja sieniä.

Pelkkä malminetsintälupa aiheuttaa merkittävää haittaa muille matkailuun ja luontoon perustuville elinkeinoille. Malminetsintälupa on voimassa neljä vuotta ja siihen on mahdollista hakea jatkoa. Näin pitkä epävarmuus tilanteen kehittymisestä aiheuttaa muille elinkeinoille kohtuutonta haittaa. Mahdollisen kaivoksen uhka vähentää merkittävästi alueen vetovoimaa ja halua investoida alueelle. Kaivoslain 11 §:n kohta kaksi kieltää haitan aiheuttamisen muille elinkeinoille.

Alueella sijaitsevien metsälain 10 §:n mukaisia purojen, norojen lähteiden ym. säilymistä ei voi myönnetyn luvan perusteella turvata. Pelkkä liikkumisen välttäminen edellä mainituissa kohteissa ei ole riittävä toimenpide turvaamaan niiden säilymistä. Boliden hakemuksessaan toteaa kairauksissa käytettävän reilusti vettä. Tämä kairauksissa käytettävä vesi ja sen mukana huuhtoutuvat aineet voi vahingoittaa ja pahimmillaan tuhota suojeltavia kohteita. Kaivoslain 11 §:n neljättä kohtaa ei ole malminetsintäluvassa huomioitu riittävällä vakavuudella.

Kaivoslain 45 § mukaisessa harkinnassa ei ole otettu riittävästi huomioon edelle mainittuja seikkoja. Edellä lausutun perusteella Tuusniemen kunta toteaa malminetsintäluvassa olevan useilta osin ristiriidassa kaivoslain, metsälain ja kuntalain kanssa. Ja toteaa, että se tulee kumota.

se J

Khall 14.4.2020 § 56

Liite Tenth Kolarin esitys

KHOn ratkaisu tarvitaan,

- 1) tuleeeko malminetsintäluvassa selvittää melun ja muiden ympäristövaikutusten kuten pohjavesivaikutusten, kemiallisten ja asbestin vaikutukset kaavoitukseen ja kunnan oikeuksiin
- 2) onko kunnan suunnitelma matkailun ja sen kaavoituksen kehittämiseksi pätevä kaavoituksesta johtuva tai alueiden käyttöön liittyvä syy kaivoslain 46§ 7) kohdan mukaan
- 3) tuleeeko malminetsintäluvassa selvittää toiminnan sosiaaliset vaikutukset, kuten kiinteistö- ja vakuusarvojen menettäminen ja näiden vaikutus kaavoitukseen.
- 4) Kuulemisvirheet: Onko kunnalla tai muilla asianosaisilla oikeus saada toiminnan kaivannaisjätesuunnitelma sekä selvitys todellisista ympäristövaikutuksista ja tulla kuulluiksi niiden johdosta. Onko väärän tiedon antaminen nettikuulutuksessa hyväksyttävä hallintomenettely?

VALITUS

Malminetsintätoiminnan meluun liittyvät ympäristövaikutukset vaikeuttavat oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Tämä kaivoslain 46§ kohdan 6) mukainen malminetsintäluvan myöntämisen este.

46§

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhtontaluven myöntämisen esteet

Malminetsintäluvaa ja kullanhuuhtontaluvaa ei saa myöntää:

- 6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

Tuusniemen valitus

"Malminetsintäluva vaikeuttaa kunnan oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja maakuntakaavan toteuttamista sekä alueen kaavojen mukaista käyttöä ja kehittämistä. Malminetsintäluva rajoittaa kunnan mahdollisuuksia käyttää kyseistä aluetta kunnan strategian mukaisiin matkailullisiin tarkoituksiin."

"Malminetsintäalue sijaitsee Pohjois-Savon maakuntakaavassa erityiskäyttöön varatulla vesimatkailun kehittämisalueella, ja Kuopion maakuntakaavan hiljainen alue ulottuu Pilkonselän tienoille. Maakuntakaavat mahdollistavat luontoon tukeutuvan matkailun kehittämisen kunnassa ja erityisesti vesimatkailun kehittämisalueella. Kaivostoimintaan liittyvät aktiviteetit ovat jyrkässä ristiriidassa näiden kehittämisavoitteiden kanssa. Malminetsintä voi jatkua 4-15 vuotta ja siitä aiheutuu meluvaikutuksia, jotka eivät ole sopusoinnussa alueen tavoitteen eli hiljaisuuden kanssa."

Malminetsinnän melu, hiljaiset alueet, ja toiminnan haitta kaava-alueen loma-asutukselle
Kunnan valituksessa on tuotu esille hiljaiset alueet ja että toiminta haittaa kaavan mukaista käyttöä. Lisäksi kunta tuo esiin alueen kehittämisavoitteet matkailun ja vesimatkailun kehittämisen kanssa. Malminetsintään ja sitä mahdollisesti seuraavaan kaivostoimintaan liittyvät aktiviteetit ovat jyrkässä ristiriidassa näiden kehittämisavoitteiden kanssa. Kunta tuo esiin, että malminetsintä voi jatkua 4-15 vuotta ja siitä aiheutuu meluvaikutuksia, jotka eivät ole sopusoinnussa alueen tavoitteen eli hiljaisuuden kanssa.

Oikeus esittää, ettei toiminta vaikeuttaisi kaavan toteuttamista. Oikeus viittaa Tukesin lausuntoon, että etäisyys kaavoitetuista hiljaisista alueista on 3,5 km niin haittaa ei olisi.
Asiassa on täysin jätetty täysin selvittämättä melun vaikutus kaava-alueiden kiinteistöihin, mikä on ilmeinen

de p

kaavan toteuttamista vaikeuttava asia.

Lupaprosessissa ei ole selvitetty melun voimakkuutta, joten tätä vaikutusta ei voida tietää.

Toisaalta tiedetään, että kairauskoneen melu voi olla luokkaa 110-120 dB. Melu voi myös olla erityisen häiritsevää ja se voi edellyttää korotuksia normeja arvioitaessa johtuen melun kapeakaistaisuudesta. Malminetsinnän minimisuojaetäisyys kiinteistöistä on 150 metriä, mutta kairauskoneen melu voi ylittää melunormit 300-600 metrin päässä, kun normina käytetään valtioneuvoston ohjetta. Huomioiden sisäilma-asetuksen melurajat vaikutusalue olisi vielä laajempia. Suhteessa asutukseen ja erityisesti loma-asutukseen hiljaisella luontomatkailualueella kyseiset normit ovat kohtuuttomia, samoin suhteessa erityiseen hiljaiseen alueeseen. Kairauksen vaikutus hiljaisella matkailualueella ja hiljaisella alueella olisi useampi kilometri ja voi myös ylittää mainitun 3.5 kilometriä.

Kunta vastustaa vastustaa lupaa kaavoitukseen ja alueen käyttöön liittyvästä pätevästä syystä, ja mitään erityistä syytä luvanmyöntämiseen ei ole osoitettu, Kaivoslaki 46§, 1 momentti, 7 kohta

46 §

Malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteet

Malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää:

7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevästä syystä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä;

Hallinto-oikeus siteeraa seuraavaa kaivoslain esitöiden kohtaa.

"Kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla lupaa ei myöskään saisi ilman erityistä syytä myöntää alueeseen, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevästä syystä. Kaivoslain esitöiden mukaan (HE 273/2009 vp, s. 101-102) alueiden käyttöön liittyvillä päteillä tarkoitettaisiin lähinnä vireillä olevaa kaavoitusta, jossa alueelle on suunniteltu käyttötarkoitus, jota malminetsintä vaikeuttaisi. Kunta saattaa vastustaa toimintaa myös esimerkiksi luvan mukaisen toiminnan kanssa yhteen sopimattomalla, jo käynnistettäväksi suunnitellulla tai muulla maankäyttötarpeella taikka erityisillä luonto- ja kulttuuriarvoilla. Säännöstä on tarkoitettu tulkittavan siten, että tällaiselle pätevälle syyille annettaisiin keskeinen merkitys päätöksenteossa."

"Tulkinnassa olisi toisaalta otettava huomioon, että malminetsintäluvan voimassaoloaika voidaan tarvittaessa rajoittaa siten, ettei luvasta aiheudu haittaa tai häiriötä alueiden käyttöön liittyvän pätevän syyn kannalta. Ehdotuksen ei voida katsoa sisältävän kunnalle yleistä kielto-oikeutta malminetsintään."

Luonto- ja vesimatkailu on ristiriidassa malminetsinnän melun ja muiden ympäristövaikutusten kanssa. Kunta on esittänyt pätevän alueiden käyttöön liittyvän syyn, joka on luontoon tukeutuvan matkailun kehittämisen kunnassa ja erityisesti vesimatkailun kehittämisalueella. Tämän johdosta alueella on tavoite eli hiljaisuus, joka on keskeinen luontomatkailun edellytys. Malminetsinnän melu on ilmeisessä ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Luonto- ja vesimatkailu ovat merkittäviä elinkeinoja ja kunnalla on pitää olla oikeus kehittää niitä [kaavamopolinsa puitteissa] oman kuntastrategian mukaisesti.

Hallinto-oikeuden perustelu

Tuusniemen kunta on valituksessaan viitannut voimassa olevaan kaavaan, jossa lupa-alue on pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitettua aluetta, sekä alueen olosuhteisiin ja kehittämistavoitteisiin rauhallisena ja hiljaisena alueena. Hallinto-oikeus toteaa, että malminetsintälupa, jonka perusteella alueella voidaan suorittaa näyteenottoja maaperästä sekä tehdä tutkimusojia ja -kaivantoja, on voimassa rajallisen ajan. Hallinto-oikeus arvioi, ettei malminetsintäluvan myöntäminen tarpeettomasti vaikeuta alueen kehittämistä kunnan strategian mukaisesti. Alueen olosuhteet ja kunnan esittämät valitusperusteet huomioon ottaen Tuusniemen kunnan vastustus ei ole perustunut sellaiseen kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuun perusteltuun maankäyttöön liittyvään syyhyn, joka olisi esteenä malminetsintäluvan myöntämiselle.

Hallinto-oikeuden perustelu, että malminetsintäluvan rajallinen voimassaoloaika kumoaisi kunnan pätevän syyn on kestävä ja lainvastainen. Rajallinen aika tarkoittaa ilmeisesti, että oikeuden mukaan pidemmällä ajalla toiminta voisi olla ristiriidassa perustellun syyn kanssa. Suhteessa kunnan elinkeinojen kehitykseen 4 vuoden viivytys tai jatkolupien kanssa jopa 15-20 viivytys on ilmeisen kohtuuton. Myönnetyllä malminetsintäluvalla on normaali voimassaoloaika ja perustelu tarkoittaisi, että minkään malminetsintäluvan kohdalla ei tarvitsisi selvittää kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuun perusteltuun maankäyttöön liittyvää syytä. Hallinto-oikeuden kanta on vakavasti ristiriidassa lain kanssa, kun vielä esitöiden mukaan pätevälle syyille annettaisiin keskeinen merkitys päätöksenteossa.

Voimassa oloajan suhteen on vielä huomioitava, että lain esitöissä malminetsintäluvan voimassaoloaika voidaan tarvittaessa rajoittaa siten, ettei luvasta aiheudu haittaa tai häiriötä alueiden käyttöön liittyvän pätevän syyn kannalta. Kun vastaava toiminta on ristiriidassa loma- ja muun asumisen kanssa esimerkiksi

De

P

maa-aines- ja ympäristöluvuissa, toiminta rajoitetaan ilta- viikonloppu ja lomakausiaikojen ulkopuolelle. Samoin kyseisien lupien toimintaa rajoitetaan, siten että melunormit eivät ylitä kiinteistöillä. Malminetsinnän minimisuojaetäisyys kiinteistöistä on 150 metriä, mutta kairauskoneen melu voi ylittää melunormit 300-600 metrin päässä, kun normina käytetään valtioneuvoston ohjetta. Huomioiden sisäilma-asetuksen melurajat vaikutusalue olisi vielä laajempia. Suhteessa asutukseen ja erityisesti loma-asutukseen hiljaisella luontomatkailualueella kyseiset normit ovat kohtuuttomia. Kairauksen vaikutus hiljaisella matkailualueella olisi useampi kilometri.

Hallinto-oikeuden perustelu, ettei malminetsintäluvan myöntäminen tarpeettomasti vaikeuta alueen kehittämistä, on myöskin tarkoitukseltaan ja perusteeltaan epäselvä. Lain mukaan ei ole esitetty mitään tarveharkintaa malminetsinnälle suhteessa kunnan maankäyttöön. Haitat ovat ilmeisiä ja merkittäviä ja haittaisivat alueen kehittämistä. Oikeus on aliarvioinut toiminnanvaikutukset. Vaikutuksia ei määritetä hallituksen esityksessä mainituista yleisistä vaikutuksista vaan kyseisen luvitettavan toiminnan tosiasiallisina vaikutuksina kyseisellä paikalla.

Lupa tulee kumota johtuen malminetsinnän muista ympäristövaikutuksista. Kunta viittaa toiminnan vaikutusten olevan ristiriidassa kaavan kanssa. Muista valituksista on esitetty tarkemmin ympäristövaikutuksia, kuten pölyä, asbestia, kemiallisia ja pohjavesivaikutuksia. Tukes myöntää asbestin vain työterveysongelmaksi. Tästä seuraa kuitenkin, että se on selvitettävä myös ympäristöongelmana, joka vaikuttaa kaavoitukseen ja kunnan oikeuksiin. Asbestista voi koitua pitkäaikaisia haittoja. Edes asbestia sisältävien jätteiden käsittelyä ei ole huomioitu.

Malminetsintäluvassa olisi tullut selvittää toiminnan sosiaaliset vaikutukset, kuten kiinteistö- ja vakuusarvojen menettäminen ja tämän vaikutus kaavoitukseen. Kiinteistöarvojen menetykset heikentävät alueen kehitysmahdollisuuksia. Kaivoslaki edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista sekä kaikkien haittojen korvaamista.

Kuulemisvirheet: Kunnalla tai muilla asianosaisilla oikeus saada toiminnan kaivannaisjätesuunnitelma sekä selvitys todellisista sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista ja tulla kuulluiksi niiden johdosta. Väärän käsittelytiedon antaminen nettikuulutuksessa ei myöskään hyväksyttävä hallintomenettely.

Haastavampi, mutta edelleen harkitsemisen arvoinen peruste olisi, että, koska malminetsinnän tarkoituksena on kaivostoiminta ja lupa antaa etuoikeuden siihen, niin kaivoksen vaikutukset tulee myös tarkastella.

47 §

Kaivosluvan myöntämisen edellytykset

Kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaavan oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

su J

Annettu
julkipanon jälkeen

27.3.2020

Diaarinumero

01187/19/7203

01204/19/7203

01223/19/7203

01230/19/7203

ASIA

Kaivoslain mukaista lupaa koskeva valitus

Valittajat

Juhani Airaksinen
Tuula Airaksinen
Mirka Airaksinen
Markus Airaksinen
Tuomas Airaksinen
Matti Airaksinen
Maria Lehtonen
Teuvo Parkkonen
Aimo Happonen
Antti Happonen
Kirsti Savolainen
Harri Savolainen
Annikki Koponen
Mervi Poutiainen
Pekka Mäkelä
Kimmo Mikkonen
Esko Holopainen
Lassi Holopainen
Tuomo Salonen
Kati Riikonen

Tuusniemen kunta

Handwritten signatures

Osoite

Minna Canthin katu 64, PL 1744
70101 KUOPIO

Puhelin

029 56 42500

Faksi

029 56 42501

Sähköposti ja asiointipalvelu

ita-suomi.hao@oikeus.fi

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Vesiluonnon puolesta ry
Heinäveden Luonnonystävät ry

Puhtaan Saimaan puolesta ry

Valituksenalainen päätös

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 25.4.2019 lupatunnus ML2017:0104

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on myöntänyt Oy Fennoscandian Resources Ab:lle malminetsintäluvan nimeltä Rääpysjärvi lupatunnuksella ML2017:0104. Malminetsintäalueen pinta-ala on 716,25 hehtaaria ja se sijaitsee Tuusniemen kunnassa.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Juhani Airaksisen ja hänen asiakumppaneidensa valitus

Päätös on kumottava. Toissijaisesti asia on palautettava lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. Lupamääräyksiä on tarkistettava, ja asianosaisia on kuultava uudelleen. Valittajien oikeudenkäyntikulut on korvattava.

Lupamenettely on ollut puutteellinen. Hakemus sisältää useita vakavia puutteita, joita lupaviranomainen ei ole ottanut huomioon muistutuksista huolimatta. Etsintäsuunnitelmaan ei ole voitu ottaa asianmukaisesti kantaa, koska siinä ei ole tietoa kairausten ja tutkimusojien sijoittumisesta, tutkimusojien määrästä ja niiden maisemoinnista, kairauksissa käytettävistä menetelmistä ja kemikaaleista eikä käytettävästä vesimäärästä ja veden ottamisesta. Mikäli kaivosviranomainen ei vaadi kaivannaisjättesuunnitelmaa, on asia saatettava ympäristölupaviranomaisen päätettäväksi. Kaivoslain ja luonnonsuojelulain edellyttämä Natura-arviointi puuttuu. Asianosaisia on kuultava uudelleen.

Päätös on kumottava lainvastaisena, koska oikeusvaikutteisia kaavoja ei ole otettu huomioon. Malminetsintäluva vaarantaa alueen loma-asuntojen omistajien mahdollisuudet viihtyisään ja turvalliseen elinympäristöön sekä voimassa olevassa Suvas-Kosulan rantaosayleiskaavassa osoitettujen rakentamattomien loma-asuntopaikkojen tulevan käytön. Myös Tuusniemen kunta vastustaa hanketta. Pelkkä epäily kaivoksen perustamisesta jarruttaa alueen muuta kehittämistä ja erityisesti hiljaisuuteen, luonnonrauhaan ja kauniisiin maisemiin perustuvia matkailuhankkeita. Pohjois-Savon maakuntakaavan vesimatkailun kehittämisalue ja Kuopion seudun maakuntakaavassa osoitettu Suvasveden saariston hiljainen alue ulottuvat malminetsintäalueelle tai sen läheisyyteen.

Malminetsintäluvassa on annettava määräykset luontoarvojen selvittämisestä, pohjaveden pilaantumisen ehkäisemisestä sekä siitä, että toiminnassa huolehditaan mustaliuskeen ja asbestin haittavaikutusten estämisestä. Malminetsintäluvassa on kiellettävä toiminta, joka aiheuttaa häiriötä Koirajoen

veden laatuun. Lupa on lisäksi liitettävä selvitys siitä, miten toiminta vaikuttaa Natura-alueen arvoihin. Vakuuden tulee olla suuruudeltaan 195 000 euroa. Malminetsintäalueella tai sen välittömässä läheisyydessä on 60 käytössä olevaa talousvesikaivoa ja runsaasti pienvesiksi katsottavia kohteita, joita kairaustoiminnassa käytettävät vaaralliset kemikaalit voivat pilata. Alueella havaittu asbesti ja mustaliuske vaikuttavat haitallisesti ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Malminetsintätoiminta vaikuttaa haitallisesti alueella esiintyviin uhanalaisiin ja rauhoitettuihin lintu- ja nisäkäslajeihin. Alueen halki virtaava Koirajoki on kunnostettu vuonna 2017 WWF:n virtavesihankkeena, ja jokeen on tehty erittäin uhanalaisen Vuoksen taimenen mäti-istutuksia. Kyseinen vuosien mittainen hanke saattaa epäonnistua, jos jokeen kohdistuu vähäisiäkään häiriötekijöitä. Joessa elää myös luontodirektiivin lajeihin kuuluva jokirapu.

Tuusniemen kunnan valitus

Päätös on kumottava.

Malminetsintälupa vaikeuttaa kunnan oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja maakuntakaavan toteuttamista sekä alueen kaavojen mukaista käyttöä ja kehittämistä. Malminetsintälupa rajoittaa kunnan mahdollisuuksia käyttää kyseistä aluetta kunnan strategian mukaisiin matkailullisiin tarkoituksiin.

Kunta on kaavoittanut malminetsintäalueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevia alueita lomakäyttöön tarkoitetuiksi alueiksi. Uhka tulevasta kaivoksesta vaikuttaa ratkaisevasti alueella jo olevien lomamökkien sekä vielä rakentamattomien tonttien käyttöön ja arvoon. Rantavyöhykkeen ulkopuolisia alueita voidaan kaavassa osoitetun maa- ja metsätalouskäytön ohella käyttää rakentamiseen kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä ja rajoituksia noudattaen. Kunnan tuleva kaavoitustoiminta ja mahdollinen rakentaminen alueella voivat hankaloitua, koska lainvoimaiset malminetsintäalueet on otettava huomioon kaavoituksessa eikä jo hyväksytylle alueelle voi laatia kaavaa, joka estäisi etsintätoiminnan.

Malminetsintäalue sijaitsee Pohjois-Savon maakuntakaavassa erityiskäyttöön varatulla vesimatkailun kehittämisalueella, ja Kuopion maakuntakaavan hiljainen alue ulottuu Pilkonselän tienoille. Maakuntakaavat mahdollistavat luontoon tukeutuvan matkailun kehittämisen kunnassa ja erityisesti vesimatkailun kehittämisalueella. Kaivostoimintaan liittyvät aktiviteetit ovat jyrkässä ristiriidassa näiden kehittämistavoitteiden kanssa. Malminetsintä voi jatkua 4–15 vuotta ja siitä aiheutuu meluvaikutuksia, jotka eivät ole sopusoinnussa alueen tavoitteen eli hiljaisuuden kanssa.

Vesiluonnon puolesta ry:n ja Heinäveden Luonnonystävät ry:n valitus

Päätös on kumottava. Toissijaisesti päätös on korjattava sisällöltään ja lupamääräyksiltään asianmukaiseksi valituksesta tarkemmin ilmenevällä tavalla ja kuulutettava uudelleen. Luvanhakijan on korvattava kaikki aikaisemmasta malminetsintätoiminnasta aiheutuneet haitat ja vahingot. Tukes on velvoitettava korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut ja sitä edeltävät muistutuskulut 1 100 eurolla.

Handwritten signatures

Asiassa on tapahtunut kuulemisvirhe ja lupahakemus on kuulutettu virheellisesti. Lupahakemuksesta on puuttunut tietoja muun muassa toiminnan ympäristövaikutuksista, kaivannaisjätesuunnitelmasta ja alueen kaavoituksesta. Lupakartasta puuttuu kiinteistöjä eikä ole selvää, onko lupahakemuksesta tiedotettu kaikille asianosaisille. Tukesin, luvanhakijan ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) vastine luontoarvoihin liittyviin muistutuksiin puuttuu, minkä lisäksi ELY-keskuksen lausunto on ristiinriidassa muistutusten ja mielipiteiden kanssa. Muistuttajille ei ole annettu mahdollisuutta antaa vastinetta asiassa. Tukesin internetsivuilla asia on kuulutettu vain hakemuksena eikä päätöksenä.

Hakija on soveltumaton harjoittamaan malminetsintätoimintaa, sillä kysymyksessä on malminetsintäyhtiö eikä kaivosyhtiö. Edellytykset malminetsinnän harjoittamiseen ovat kyseenalaiset ottaen huomioon muun muassa Heinäveden Aitolammella tapahtuneet malminetsintäluvan rikkomiset.

Malminetsintälupa tulee kumota, koska asbesti aiheuttaa hallitsemattomia riskejä. Toiminta edellyttää ympäristölupaa ja vesilain mukaista lupaa. Asiassa ei ole selvitetty alueen luontoarvoja eikä toiminnan haittoja yksityisille.

Lupamääräyksiä on annettava melusta, pölystä ja riittävästä suojaetäisyyksistä sekä kairausveden käytöstä ja kairausjätteen käsittelystä. Kairauksen kemiallisia ympäristövaikutuksia ei ole huomioitu asianmukaisesti, sillä grafiitin yhteydessä esiintyy poikkeuksetta sulfidisia (rikki)mineraaleja, jotka aiheuttavat hapanta kaivosvalumaa. Maastoon osinkin jätettäväksi esitettyjen kairausputkien ja -reikien ympäristövaikutukset olisivat kestäättömät. Lupamääräyksiä on annettava myös naapureiden ja ympäristön turvallisuuden takaamiseksi. Kairaus ja monet muut geologiset tutkimusmenetelmät aiheuttavat melua, joka vaikuttaa etsintäalueen naapureihin. Myös yksityisteiden käytöstä aiheutuu haittaa. Malminetsintälupa on kaavan vastainen.

Puutteellisesti määritetty ja vajaa vakuus ei ole korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön mukainen malminetsintälupakohtainen vakuus. Vakuuden tulee olla suuruudeltaan 300 000–400 000 euroa. Vakuuden määrässä tulee huomioida pohjavesiriskit ja kairareikien betonoinnit koko matkalta sekä ainakin kymmenen vuoden tarkkailu ja mahdolliset korjaukset.

Puhtaan Saimaan puolesta ry:n valitus

Päätös on kumottava. Vakuuden tulee olla suuruudeltaan 300 000–350 000 euroa.

Hakemuksessa ei ole esitetty lupaharkinnan kannalta tarpeellista ja luotettavaa selvitystä hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta, alueen käyttöä rajoittavista Natura-alueista ja muista luonnonsuojelualueista, asianosaisista, riittävää arviota alueella otaksutuista kaivosmineraaleista eikä toimintaa koskevista suunnitelmista. Hakija ei ole esittänyt kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa. Kairaukset saattavat kohdistua mustaliuskeeseen, asbestiin, rikkiin tai arseeniin, minkä vuoksi väite, jonka

8

de

mukaan kaivannaisjätettä ei synny, on perusteeton. Hakemus on puutteellinen myös lausuntopyyntöjen pohjaksi.

Kuulutusmenettely on ollut puutteellista. Kuulutusasiakirjoissa ei osoiteta, että lupaviranomainen olisi hallintolain tarkoittamalla tavalla tarkistanut lupahakemuksen täyttävän kaivoslain vaatimukset ennen lupahakemuksen kuuluttamista. Usealla eri paikkakunnalla asuvia asianosaisia, kuten maanomistajia ei ole tiedotettu riittävällä laajuudella. Paikallislehtien kattavuus on alhainen eri puolella Suomea asuviin maanomistajiin nähden.

Lupahakemus on hylättävä. Tuusniemen tulevaisuutta suuntaava tuore kuntastrategia painottaa järvien ja luonnon läheisyyttä. Hakemuksen hyväksyminen on vastoin kunnan strategiaa, ja kunta vastustaa hanketta. Malminetsintälupa on ristiriidassa Suvas-Kosulan rantaosayleiskaavan ja Pohjois-Savon maakuntakaavan tavoitteiden kanssa. Malminetsintäalueelle sijoittuu Tuusniemen moottorikelkkareitti, jonka käyttö vaarantuu. Malminetsintälupa vahingoittaa alueen matkailuelinkeinoa yli kuntarajojen sekä vaikeuttaa Lintulan ja Valamon luostarien elinkeinoja ja uskonelämän harjoittamista. Alueen vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat eivät kannata luvan myöntämistä.

Ennen luvan myöntämistä ei ole selvitetty yksityisteiden käytöstä aiheutuvia haittoja eikä luvassa ole määrätty tienhoitokunnalle aiheutuvia haittoja korvattaviksi. Erittäin uhanalaisen Vuoksen taimenen ennallistamisprosessi vaarantuu. Malminetsintäluvan hyväksyminen vaarantaa myös alueen elinvoimaisen jokirapukannan. Malminetsintälupaa varten alueelle olisi tullut tehdä tarkka luonto- ja lajikartoitus. Puutteellisen lupahakemuksen perusteella tehty lupapäätös vaarantaa toteutettujen suojeluprojektien tavoitteet. Luvassa määrättyt jälkitoimenpiteet eivät ole riittäviä. Luvanhakija on malminetsintäyhtiö, jonka tilikauden 2017 tulos on ollut tappiollinen. Vain 2500 euron osakepääomalla toimivalla yrityksellä ei ole taloudellisia edellytyksiä harjoittaa satoja tuhansia euroja vaativaa malminetsintää vastuullisesti.

Hakijan esittämä ja Tukesin hyväksymä vakuusehdotus ei perustu kaivoslain tarkoittamalla tavalla haettavan alueen kallioperän tai ympäristön ja vesistön erityispiirteisiin.

Lausunto ja vastine

Heinäveden Luonnonystävät ry ja Puhtaan Saimaan puolesta ry ovat esittäneet selvitystä valitusoikeudesta.

Tukes on antanut lausunnon valitusten johdosta. Tukes kiistää esitetyt oikeudenkäyntikuluvaatimukset perusteeltaan ja määrältään.

Oy Fennoscandian Resources Ab on antanut vastineen valitusten ja Tukesin lausunnon johdosta.

Juhani Airaksinen ja hänen asiakumppaninsa ovat antaneet vastineen.

OK. P

Tuusniemen kunnanhallitus on antanut vastineen. Asiassa on tapahtunut kuulutus- ja kuulemisvirhe. Asianosaisilla ei ole ollut mahdollisuutta lausua esille tulleista ympäristövaikutuksista. Toiminnan vaikutuksia muun ohella pohjaveteen ja metsätalouteen ei ole selvitetty. Kaivannaisjätteestä asbestin esiintymisestä ei ole riittäviä lupamääräyksiä.

Vesiluonnon puolesta ry ja Heinäveden Luonnonystävät ry ovat antaneet vastineen.

Puhtaan Saimaan puolesta ry on antanut vastineen. Vastineessa on muun ohella katsottu, että toiminta alentaa kiinteistöjen arvoa, asbestin aiheuttamia riskejä ei ole otettu huomioon eikä kairauksissa käytettävän veden ja kaivannaisjätteen käsittelystä ole lupamääräystä. Luvanhakija ei sovellu toiminnanharjoittajaksi. Kuulutus päätöksestä on ollut selvästi virheellinen. Mikäli hallinto-oikeus katsoo, että malminetsintä on yhteensovitettavissa kaavan ja esitettyjen suunnitelmien kanssa, tulee asia palauttaa lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi riittävien lupamääräysten antamiseksi. Tukes on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäynti- ja muistutus-kulut.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus jättää Vesiluonnon puolesta ry:n ja Heinäveden Luonnonystävät ry:n valituksen tutkimatta Heinäveden Luonnonystävät ry:n tekemänä.

Hallinto-oikeus ei tutki Juhani Airaksisen ja hänen asiakumppaneidensa valitusta Matti Airaksisen, Tuomo Salosen, Kati Riikosen, Esko Holopaisen ja Lassi Holopaisen tekemänä.

Hallinto-oikeus ei tutki valituksia siltä osin kuin niissä on esitetty luvanhakijan aikaisempaan malminetsintätoimintaan liittyviä seikkoja ja vaatimuksia ja esitetty kanteluluonteisia huomautuksia viranomaisen toiminnasta.

Hallinto-oikeus hylkää valitukset.

Hallinto-oikeus hylkää Juhani Airaksisen ja hänen asiakumppaneidensa, Vesiluonnon puolesta ry:n ja Puhtaan Saimaan puolesta ry:n oikeudenkäynti-kuluvaatimukset.

Perustelut

Valitusoikeus

Kaivoslain 165 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

8

OK

Heinäveden Luonnonystävät ry on ilmoittanut valitusoikeutensa perusteeksi, että malminetsintähanke ja etenkin sitä seuraava kaivoshanke vaikuttavat Heinäveden alueeseen, sillä vedet alueelta virtaavat Heinäveden reittiin eli kunnan läpi. Malminetsintä- ja kaivoshankkeen alue sijaitsee hyvin lähellä kunnan rajaa. Siksi myös pöly- ja meluvaikutukset ulottuvat yhdistyksen toimialueelle. Heinäveden reitin varrella elää äärimmäisen uhanalainen järvilohi ja erittäin uhanalainen järvitaimen. Lisäksi malminetsintäalueella sijaitsee kuukkelireviirejä, jotka kuuluvat samaan Heinävedelle jatkuvaan kuukkelialueeseen. Malminetsintä ja kaivos kysymyksessä olevalla alueella todennäköisesti vaikuttavat kyseisen luonnon monimuotoisuutta ilmentävän lintulajin populaatioon ja lajin eteläisimmän esiintymisalueen tulevaisuuteen myös Heinävedellä.

Heinäveden Luonnonystävät ry on merkitty yhdistysrekisteriin 18.9.1984. Yhdistyksen sääntöjen mukaan yhdistyksen kotipaikka on Heinävesi ja sen toimialueena on Heinäveden kunta. Yhdistyksen tarkoituksena on toimia luonnon ja ihmisen elinympäristön hoidon ja suojelun hyväksi sekä toimia luonnosta ja luonnonsuojelusta kiinnostuneiden henkilöiden harrasteellisena yhdistyksenä toimialueellaan.

Hallinto-oikeus toteaa, että asiassa on kysymys malminetsinnästä, jonka ympäristövaikutukset ovat usein suhteellisen vähäisiä verrattuna kaivostoinnin tai muun maankäytön ympäristövaikutuksiin. Valituksenalaisella päätöksellä on sallittu suorittaa geofysikaalisia ja geokemiallisia tai vaikutuksiltaan niihin verrattavia tutkimusmenetelmiä, koneellisesti tehtävää maaperä- ja kallioperänäytteenottoa (moreeni-, ura- ja pistenäytteet, kairaus) sekä tutkimuskaivantoja ja tutkimusojia. Hallinto-oikeus arvioi, että alueella sallitut tutkimustoimenpiteet huomioon ottaen toiminnan vaikutusalue ei ulotu Heinäveden Luonnonystävät ry:n sääntöjen mukaiselle toiminta-alueelle. Heinäveden Luonnonystävät ry:llä ei ole valitusoikeutta asiassa, minkä vuoksi kyseisen yhdistyksen ja Vesiluonnon puolesta ry:n valitus on jätettävä tutkimatta Heinäveden Luonnonystävät ry:n tekemänä.

Tutkimatta jättäminen

Hallinto-oikeus on pyytänyt Juhani Airaksista ja hänen asiakumppaneitaan täydentämään valitusta toimittamalla valittajiksi ilmoitettujen henkilöiden osalta joko valituksen laatijalle annetut valtakirjat tai allekirjoitukset valitukseen. Valittajiksi ilmoitettujen metsäyhtymien osalta täydennyspyynnössä on todettu, että metsäyhtymä ei ole sellainen oikeushenkilö, joka voisi olla valittajana. Sen sijaan metsäyhtymän osakkaat voivat olla valittajina asiassa. Valittajaksi ilmoitetuista tahoista Matti Airaksinen, Tuomo Salonen ja Kati Riikonen eivät ole toimittaneet valtakirjaa tai allekirjoitusta, joten valitus on jätettävä heidän tekemänään tutkimatta. Valittajaksi ilmoitetun metsäyhtymä Esko ja Lassi Holopaisen osakkaat eivät ole toimittaneet valtakirjoja tai allekirjoituksia, joten valitus on jätettävä tutkimatta heidän tekemänään.

Tuomioistuinlain 4 luvun 1 §:n mukaan hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ne hallinto-oikeudelliset valitukset, hallintoriita-asiat ja muut asiat, jotka säädetään kuuluviksi sen toimivaltaan hallintolainkäyttölaissa

26 J

(586/1996) tai muussa laissa.

Vesiluonnon puolesta ry on vaatinut, että lupanhakijan on korvattava kaikki aikaisemmasta malminetsintätoiminnasta aiheutuneet haitat ja vahingot. Hallinto-oikeus toteaa, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys lupatunnuksella ML2017:0104 myönnetyn malminetsintäluvan lainmukaisuuden arvioinnista. Hallinto-oikeus ei ole toimivaltainen käsittelemään aikaisempien lupapäätösten sisältöä tai niihin liittyviä korvausvaatimuksia.

Valituksissa on esitetty myös kanteluluonteisia huomautuksia viranomaisten toiminnasta. Hallinto-oikeus ei ole toimivaltainen käsittelemään kyseisiä kanteluluonteisia huomautuksia.

Lupamenettelyä koskevat valitusperusteet

Sovellettavat säännökset

Kaivoslain 34 §:n 2 momentin mukaan lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa;
- 2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;
- 3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (*asianosainen*);
- 4) toiminnan edellytyksistä:
 - a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;
 - b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;
- 5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
- 6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunnittelujen toimenpiteiden laatu ja laajuus; selvitystä ei kuitenkaan vaadita siltä osin kuin vaaditut tiedot sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen (259/2017);
- 7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.

Kaivoslain 34 §:n 3 momentin mukaan lupahakemukseen on liitettävä:

- 1) viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitettyjen tietojen sekä säädettyjen vaatimusten huomioon ottaminen;
- 2) tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettua arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä; sekä
- 3) tiivistelmä hakemuksessa ja sen liitteissä esitetyistä tiedoista.

Kaivoslain 34 §:n 4 momentin mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen

jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.

Kaivoslain 39 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on ennen malminetsintälupaa, kaivoslupaa, kullanhuuhdontalupaa ja kaivosaluelunastuslupaa koskevan asian ratkaisemista varattava asianosaisille tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Pykälän 2 momentin mukaan muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevassa asiassa.

Kaivoslain 40 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tiedotettava malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan ilmoitustaulullaan sekä asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen muutoin on ilmeisen tarpeetonta. Kuuluttamisesta säädetään muutoin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925). Pykälän 2 momentin mukaan kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Jos hakemuksesta on tiedotettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, voidaan asiasta ilmoittaa tiedottamalla siitä sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n mukaan kaivoslain 40 §:ssä tarkoitettu kuulutuksesta tulee käydä ilmi ainakin:

- 1) hakijan nimi;
- 2) kuvaus hakemuksen mukaisen toiminnan laadusta, kestosta ja laajuudesta;
- 3) tieto alueesta, jolla hakemuksen mukaista toimintaa suoritettaisiin;
- 4) tieto hakemusasikirjojen nähtävillä pidosta;
- 5) tieto muistutusten ja mielipiteiden jättämiseksi;
- 6) tieto mahdollisesta julkisesta kuulemistilaisuudesta.

Kaivoslain 42 §:n mukaan hakijalle ja muille asianosaisille on varattava tilaisuus selityksen antamiseen sellaisista lausunnoissa ja muistutuksissa esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Selityksen johdosta asianosaisille on varattava tilaisuus vastaselityksen antamiseen, jos selitys saattaa vaikuttaa asian ratkaisuun.

Kaivoslain 58 §:n 4 momentin mukaan lupaviranomaisen on ilmoitettava päätöksen antamisesta niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Jos päätöksestä on ilmoitettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:n 2 momentissa säädetään.

J Sk

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arviointi

Valituksissa ja Tuusniemen kunnan osalta vastineessa on katsottu, että hakemus on ollut puutteellinen ja että asiassa on tapahtunut kuulutus- ja kuulemisvirhe.

Tukesin lausunnon mukaan hakija on esittänyt hakemuksessaan ja sitä koskevissa täydennyksissään riittävät tiedot ja hakemus on ollut kaivoslain 34 §:n mukainen. Hakemus on ollut nähtävillä 1.11.–3.12.2018 Tuusniemen kunnassa, Tukesin Helsingin ja Rovaniemen toimipaikoissa sekä Tukesin internetsivuilla. Tukes on ilmoittanut kuulutuksen julkaisemisesta Koillis-Savo -lehdessä. Kuulutuskartassa on ollut piirrettyä kaikkien kiinteistöjen rajat. Kaikkien kiinteistöjen kiinteistötunnuksia ei ole merkitty, jotta kartta olisi luettava. Lupapäätöksestä on tiedotettu kaivoslain 58 §:n mukaisesti, mutta päätöstä koskevassa tiedotuksessa Tukesin internetsivuilla on ollut virhe. Hakemuksen tilaksi oli merkitty ”kuuleminen hakemuksesta” vielä päätöksen antamisen jälkeen. Kaivoslaissa ei kuitenkaan edellytetä päätöksestä tiedottamista kaivosviranomaisen internetsivuilla.

Asiakirjoista ilmenee, että kuulutuksessa on esitetty kuvaus hakemuksen mukaisesta toiminnasta. Kuvauksen mukaan hakija etsii alueelta grafiittia. Suunniteltuja tutkimusmenetelmiä ovat koekairaukset, tutkimusojitus ja rikastuskokeet. Hakemuksessa on esitetty suunnitellut tutkimusmenetelmät eli koekairaukset ja tutkimusojat, joiden tarkoituksena on selvittää grafiitin laatua ja pitoisuutta. Mahdollisiin jatkotutkimuksiin sisältyy lisäkairauksia, malmiarvion laskeminen ja rikastuskokeita. Hakemuksessa on arvioitu, ettei toiminnalla ole vaikutuksia ympäristön- tai luonnonsuojeluun eikä kaivannaisjätettä synny. Hakemuksen mukaan kairauksesta saattaa syntyä pieni määrä kairaussoijaa, joka otetaan talteen ja poistetaan tutkimusalueelta. Hakemuksessa on esitetty selvitys suunnitelluista jälkitoimenpiteistä alueella.

Hallinto-oikeus toteaa, että lupaviranomaisen on harkittava hallintolain 34 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla hakemuksen hylkäämistä heti perusteettomana, jos hakemus ei keskeisiltä osin sisällä niitä asioita ja selvityksiä, joita malminetsintälupaa koskevassa hakemuksessa vaaditaan. Saadusta asiakirjaselvityksestä ilmenee, että hakija on täydentänyt hakemusta alueen kaavoitus- ja maanomistajatiedoilla. Hallinto-oikeus toteaa, että nähtävillä olleessa kuulutuksessa on esitetty tutkimussuunnitelman keskeiset tiedot. Kuulutuksessa on ollut tieto siitä, missä hakemusasiakirjat ovat nähtävillä. Hakemuslomakkeessa on esitetty malminetsintämenetelmät, jotka ovat tavanomaisena pidettäviä. Kaivoslain esitöissä (HE 273/2009 vp, s. 82) on 13 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa lausuttu, että yleensä malminetsinnän jäte on pilaantumaton maa-ainesta ja sitä syntyy vain vähäisiä määriä. Jonkin verran voi syntyä myös pysyväksi jätteeksi katsottavaa kiviainesjätettä. Jos malminetsintää tehdään sellaisilla menetelmillä, joista ei synny jätettä, ei jätehuoltosuunnitelmaakaan ole laadittava. Hallinto-oikeus arvioi ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus sekä hakemuksessa esitetyt seikat, että hakemus on sisältänyt kaivoslain 34 §:n mukaisen lupaharkinnan kannalta tarpeellisen selvityksen ja asiaan osallisilla on ollut riittävät tiedot hankkeen vaikutusten arvioimiseksi.

Tukes on tiedottanut hakemuksesta asianosaisille maanomistajille ilmoittamalla siitä Koillis-Savo -lehdessä. Hallinto-oikeus arvioi, että hakemuksesta on tiedotettu kaivoslain 40 §:n mukaisesti. Asianosaisille ja muille tahoille on riittävällä tavalla varattu tilaisuus tehdä muistutuksia ja ilmaista mielipiteensä lupahakemuksen johdosta. Valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee, että lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt asiat on otettu huomioon lupapäätöksessä lupamääräyksin eikä hakijalta ole pyydetty vastinetta. Hallinto-oikeus arvioi, ettei lausunnoissa, mielipiteissä ja muistutuksissa ole tullut esille sellaisia seikkoja, joiden johdosta hakijalle ja muille asianosaisille olisi tullut varata tilaisuus vastaselityksen antamiseen. Hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että kaivoslaissa ei edellytetä, että ELY-keskukselle varattaisiin tilaisuus lausunnon antamiseen muistutusten ja mielipiteiden johdosta.

Valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee, että päätöksestä on toimitettu jäljennös lausunnon antajille sekä muistutusten ja mielipiteiden jättäjille. Asianosaisia on tiedotettu kirjeellä. Hallinto-oikeus arvioi, että asiassa ei ole menetelty lainvastaisesti sillä perusteella, että Tukesin internet-sivuilla on päätöksen antamisen jälkeen ollut merkintä ”hakemuksesta kuuleminen”.

Malminetsintäluvan myöntämisen edellytykset

Sovellettavat säännökset

Kaivoslain 11 §:n 2 momentin mukaan malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

Kaivoslain 13 §:n 1 momentin mukaan malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Kaivoslain 45 §:n mukaan malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhudontalupa myönnetään, jos hakija osoittaa, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Lupa voidaan kuitenkin tässä laissa säädetystä esteestä huolimatta myöntää, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksillä tai pienentämällä alueen kokoa.

Kaivoslain 46 §:n 1 momentin mukaan malminetsintälupaa ja kullanhudontalupaa ei saa myöntää:

- 1) 7 §:n 2 momentissa tarkoitettulle alueelle;
- 2) 9 §:n 4 momentissa tarkoitettulle alueelle;
- 3) aiemmin malminetsintäalueena olleelle alueelle ennen kuin malminetsin-

J. J. J.

täluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut kaksi vuotta luvan viimeisestä voimassaolopäivästä lukien;

4) aiemmin kaivosalueena olleelle alueelle ennen kuin kaksi vuotta on kulunut kaivostoiminnan lopettamispäätöksen lainvoimaiseksi tulemista edeltäneestä päivästä;

5) alueelle, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhtonta-alueeseen tai josta on tehty varausilmoitus 44 §:ssä säädetyllä tavalla;

6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä;

8) jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Kaivoslain 46 §:n 3 momentin mukaan malminetsintäluvaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja.

Kaivoslain 51 §:n 1 momentin mukaan malminetsintäluvassa on määrättävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat. Pykälän 2 momentin mukaan malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset muun ohella:

1) malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista;

4) tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

5) jälkitoimenpiteistä ja ajankohdasta, jolloin jälkitoimenpiteitä koskeva ilmoitus on viimeistään tehtävä;

6) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;

7) velvollisuudesta ilmoittaa tutkimustöistä asianomaiselle toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaiselle;

8) malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta;

9) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;

10) muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

11) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Kaivoslain 107 §:n mukaan malminetsintäluvan haltijan ja kullanhuuhtojan on asetettava vakuus mahdollisen vahingon ja haitan korvaamista sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten, jollei tätä ole pidettävä tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen.

J X

Asiassa saatu selvitys

Oy Fennoscandian Resources Ab on hakenut lupaa grafiitin etsimiseksi 716,25 hehtaarin kokoisella alueella Tuusniemellä.

Hakemuksen mukaan vuosina 2015–2017 Åbo Akademin geologian laitoksen kanssa yhteistyössä tehtyjen tutkimusten, kartoitusten ja sähkömagneettisten mittausten perusteella alueella saattaa esiintyä taloudellisesti hyödynnettävää grafiittimalmia. Kemiallisten analyysien perusteella grafiittipitoisuus vaihtelee 1–35 prosentin välillä. Grafiitin laatua ja pitoisuutta on tarkoitettu selvittää koekairauksien ja tutkimusojien avulla. Koekairauksia on arvioitu tehtävän noin 1000 metriä. Mahdollisiin jatkotutkimuksiin sisältyy lisäkairauksia, malmiarvion laskeminen ja rikastuskokeita. Tela-alusteiset kairauskalustoyksiköt kuljetetaan alueelle siten, että maanpinnalle aiheutuu mahdollisimman vähän vahinkoa. Mahdolliset vahingot entisöidään tai korvataan maanomistajille. Kairaukset saattavat aiheuttaa melua. Hakemuksessa on arvioitu, ettei kaivannaisjätettä synny. Kairauksesta saattaa syntyä pieni määrä kairaussoijaa, joka otetaan talteen ja poistetaan tutkimusalueelta. Jos kallio paljastetaan, niin alue entisöidään. Kun malminetsintäluopan perustuva toiminta alueella päättyy, alue kunnostetaan ja siistitään siltä osin kuin yhtiön malminetsintätoimenpiteet ovat aiheuttaneet tähän tarvetta ja alue saatetaan mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan.

Valituksenalaisella päätöksellä luvanhakijalle on myönnetty malminetsintä-lupa, joka on voimassa enintään neljä vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Malminetsintäluvalle ML2017:0104 on määrätty asetettavaksi lupakohtainen 10 000 euron vakuus.

Pohjois-Savon maakuntakaavassa alue on pääosin niin sanottua valkoista aluetta. Rääpysjärven ja Suvasveden välinen alue on vesimatkailun kehittämisaluetta tarkoittavan rajauksen alueella. Suvasveden ranta-alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY 1). Suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon alueen maisemalliset arvot ja harju-, moreeni- tai kalliomuodostuman luonteenomaiset piirteet, ympäröivä vesi- tai kulttuurimaisema sekä pohjaveden suojelu. Maakuntakaavassa on osoitettu Suvasvedelle hiljainen alue. Suvasvedelle on lisäksi osoitettu suojelualue (S1) sekä luonnonsuojelualueita (SL).

Suvasveden alueella on Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue Suvasveden saaristot (FI0600028, SAC/SPA), joka koostuu neljästä eri alueesta.

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Kosula-Suvas rantaosayleiskaava, joka on hyväksytty Tuusniemen kunnanvaltuustossa 1.6.2004. Kaavassa alue, jolla malminetsintä on suunniteltu toteutettavan, on osoitettu pääasiassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Lupa-alueen läheisyyteen Rääpysjärven, Petäislammen ja Suvasveden rannalle on osoitettu loma-asuntoja (RA) sekä joitakin ympärivuotisten asuntojen rakentamiseen tarkoitettuja asuntoalueita (A).

P. Se

*Oikeudellinen arviointi***Kaavoituksesta ja alueiden käytöstä esitetyt valitusperusteet**

Valituksissa on katsottu, että malminetsintälupa on myönnetty kunnan vastustuksesta huolimatta. Malminetsintätoiminta vaikeuttaa oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista.

Tukesin antaman lausunnon mukaan sallitut tutkimustoimet ovat ympäristöä vähemmän kuormittavia ja meluvaikutukseltaan vastaavia tai pienempiä kuin kaavoituksessa sallitut metsätaloustyöt. Alue on lähimmilläänkin 200 metriä rannasta eikä alueella ole lausuntojen perusteella arvokkaita maisema-alueita. Kuopion maakuntakaavassa osoitettu hiljainen alue sijaitsee 3,5 kilometrin päässä malminetsintäalueesta. Tuusniemen kunta ei ole esittänyt 10.12.2018 antamassaan lausunnossa kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua kaavoituksesta johtuvaa tai muuta alueiden käyttöön liittyvää pätevää syytä, jonka takia malminetsintälupaa ei voitaisi myöntää. Sen sijaan kunta on tuonut lausunnossaan esiin seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon lupaharkinnassa. Lupa on määräaikainen eikä malminetsintä ole este kehittää aluetta esimerkiksi matkailullisiin tarkoituksiin.

Asiakirjoissa olevasta Tuusniemen kunnanhallituksen Tukesille antamasta lausunnosta ilmenee, että kunnanhallitus on ilmaissut huolensa Rääpysjärven alueen kaivoshankkeen ympäristövaikutuksista ja todennut, ettei malminetsintälupaa tule myöntää. Kunta ei etsinnän seurauksena tule hyväksymään kaivostoimintaa, joka tuottaisi suuria määriä rikki-pitoista jätettä ja vaarantaisi pinta- ja pohjavesiä pitkienkin aikojen kuluttua vastoin kaivon-naisjäteasetusta.

Kaivoslain esitöissä (HE 273/2009 vp, s. 101) on 46 §:n 1 momentin 6 kohdan osalta todettu, että malminetsintäluvan mukainen toiminta ei useimmissa tapauksissa ole sellainen, että sen voitaisiin katsoa vaikeuttavan oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Malminetsintälupa antaa 32 §:n 2 momentin nojalla etuoikeuden kaivoslupaan, mutta kaivosluvan myöntämisen edellytykset ja esteet harkitaan erikseen. Sen vuoksi malminetsintälupaa koskevassa harkinnassa ei arvioida mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia alueiden käyttötärpeille sen varalta, että malminetsintä johtaisi kaivostoiminnassa hyödyntämiskelpoisen esiintymän paikallistamiseen.

Kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla lupaa ei myöskään saisi ilman erityistä syytä myöntää alueeseen, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä. Kaivoslain esitöiden mukaan (HE 273/2009 vp, s. 101–102) alueiden käyttöön liittyvillä päteillä syillä tarkoitettaisiin lähinnä vireillä olevaa kaavoitusta, jossa alueelle on suunniteltu käyttötärkoitus, jota malminetsintä vaikeuttaisi. Kunta saattaa vastustaa toimintaa myös esimerkiksi luvan mukaisen toiminnan kanssa yhteen sopimattomalla, jo käynnistettäväksi suunnitellulla tai muulla maankäyttötärpeella taikka erityisillä luonto- ja kulttuuriarvoilla. Säännöstä on tarkoitettu tulkittavan siten, että tällaiselle päteälle syyille annettaisiin keskeinen merkitys päätöksenteossa.

S 26

Tulkinnassa olisi toisaalta otettava huomioon, että malminetsintäluvan voimassaoloaika voidaan tarvittaessa rajoittaa siten, ettei luvasta aiheudu haittaa tai häiriötä alueiden käyttöön liittyvän pätevän syyn kannalta. Ehdotuksen ei voida katsoa sisältävän kunnalle yleistä kielto-oikeutta malminetsintään.

Arvioitaessa sitä, onko malminetsintäluvan myöntämiselle kaivoslain 46 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu kaavan toteuttamiseen liittyvä este, merkitystä ei ole vasta valmisteluvaiheessa olevilla kaavoilla vaan alueella voimassa olevilla oikeusvaikutteisilla kaavoilla. Hallinto-oikeus arvioi, että Tukesin päätöksellä sallittujen malminetsintätoimenpiteiden laatu ja alueella päätöksen antamishetkellä voimassa olleen Kosula-Suvas ranta-osayleiskaavan maankäyttövaraukset huomioon ottaen luvan mukaisen toiminnan ei voida katsoa kaivoslain vastaisesti vaikeuttavan oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista.

Tuusniemen kunta on vastustanut malminetsintäluvan myöntämistä. Kunnan vastustaessa malminetsintäluvan myöntämistä merkitystä voi olla viireillä olevilla kaavoilla tai kunnan muilla maankäyttötarpeilla ja -suunnitelmissa. Tuusniemen kunta on valituksessaan viitannut voimassa olevaan kaavaan, jossa lupa-alue on pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitettua aluetta, sekä alueen olosuhteisiin ja kehittämistavoitteisiin rauhallisena ja hiljaisena alueena. Hallinto-oikeus toteaa, että malminetsintälupa, jonka perusteella alueella voidaan suorittaa näytteenottoja maaperästä sekä tehdä tutkimusojia ja -kaivantoja, on voimassa rajallisen ajan. Hallinto-oikeus arvioi, ettei malminetsintäluvan myöntäminen tarpeettomasti vaikeuta alueen kehittämistä kunnan strategian mukaisesti. Alueen olosuhteet ja kunnan esittämät valitusperusteet huomioon ottaen Tuusniemen kunnan vastustus ei ole perustunut sellaiseen kaivoslain 46 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuun perusteltuun maankäyttöön liittyvään syyhyn, joka olisi esitenä malminetsintäluvan myöntämiselle.

Toiminnan vaikutuksista ja lupamääräyksistä esitetyt valitusperusteet

Valituksissa on katsottu, että lupahakemus on hylättävä, koska malminetsintän vaikutuksia alueen luonto- ja ympäristöarvoihin ei ole huomioitu riittäväällä tavalla. Kairaustoiminta saattaa pilata maaperää ja vesistöjä. Alueella esiintyvä asbesti ja mustaliuske vaikuttavat haitallisesti ihmisten terveyteen ja ympäristöön. Malminetsintä vaikuttaa haitallisesti myös uhanalaisiin lajeihin, kuten Koirajokeen istutettuun Vuoksen taimeneen, sekä Suvasveden saariston Natura-alueeseen. Sen varalta, että hakemusta ei hylättäisi, luontoarvoja, ympäristöä ja ihmisten terveyttä turvaavien lupamääräysten tulisi olla tiukempia.

Tukes on antamassaan lausunnossa valittajien ympäristövaikutuksia koskevien valitusperusteiden osalta viitannut valituksenalaiseen päätökseen ja erityisesti sen lupamääräyksiin 8 ja 9 sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausuntoon. Monet valittajien esiin nostamista velvoitteista ovat voimassa suoraan lain nojalla, kuten pohjaveden pilaamiskielto.

J. Oe

Pohjois-Savon ELY-keskus on antamassaan lausunnossa arvioinut, ettei malminetsintäluvan myöntämiselle ole luonto- tai maisema-arvoista johtuvia esteitä. Malminetsintäalueella ei ole luonnonsuojelualueita, Natura-alueita tai muita luonnonsuojeluvaroja eikä alueella ole tiedossa uhanalaisten lajien nykyesiintymiä. Alueella ei ole maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, kallioalueita tai perinnebiotooppeja. Alueella sijaitsee arviolta 10 metsälain 10 §:n mukaista kohdetta, jotka tulee ottaa huomioon etsintää suoritettaessa. Etsintäalue ei sijaitse pohjavesialueella. Etsintätoiminnalla ei kuitenkaan saa olla haitallisia vaikutuksia alueen järviin, jokiin ja lampiin. Hakemuksen mukaisista tutkimustoista ei ole haittaa ihmisten terveydelle taikka vaaraa yleiselle turvallisuudelle.

Kuopion kulttuurihistoriallisen museon lausunnon mukaan malminetsintä-lupa-alueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita.

Luvanhakija on vastineessaan todennut, että yhtiö noudattaa toiminnassaan tiukasti lainsäädäntöä ja viranomaislupia. Suunniteltujen toimenpiteiden laatu huomioon ottaen vaikutukset vesistöihin, pohjavesiin, ihmisiin ja maatai kallioperään ovat hyvin vähäiset tai niitä ei ole lainkaan. Toimenpiteet eivät käsitä jätevesien johtamista vesistöön tai kaivannaisjätteitä aiheuttavaa koelouhintaa. Toiminnasta ei jää alueelle kivi-, maa-aines- tai muitakaan massoja, jotka voisivat aiheuttaa haittaa tai vahinkoa. Vähäiset vaikutukset maaperään kohdistuvat rajoitettuihin näytteenottokohteisiin. Lupamääräykset ovat riittäviä.

Kaivoslain esitöiden (HE 273/2009 vp, s. 80) mukaan malminetsintä voitaisiin pääsääntöisesti suunnitella ja toteuttaa siten, etteivät lain 11 §:n 2 momentissa säädetty kiellot muodostu ongelmaksi. Kieltoja on erityisesti arvioitava tilanteissa, joissa luvan nojalla on tarkoitus tehdä suurehkoja tutkimuskaivantoja tai -ojia, koelouhintaa taikka vaikutuksiltaan ja laajuudeltaan niitä vastaavia toimenpiteitä. Malminetsintäluvassa annettavilla määräyksillä on tarvittaessa mahdollisuus asettaa rajoituksia, joita 2 momentissa säädettyjen kieltojen noudattaminen edellyttää.

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 4 yhteydessä Tukes on arvioinut, ettei luvassa myönnettyillä menetelmillä synny kaivannaisjätettä. Töiden loputtua kohteella alue on välittömästi saatettava mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan ja mahdolliset maastovahingot on korjattava. Lupamääräyksellä 8 on annettu malminetsinnän suorittamista koskevia määräyksiä muun muassa pohjaveden suojaamiseksi. Lupamääräyksen mukaan alueella mahdollisesti sijaitsevat luonnontilaiset lähteet ja yksityiset talousvesikaivot pitää huomioida tutkimustoiminnassa.

Lupamääräyksen 9 mukaan malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen Tukesille ja ELY-keskukselle. Malminetsintätoimia suunniteltaessa ja toteutettaessa on huomioitava alueella sijaitsevat metsälain 10 §:n mukaiset kohteet. Koirajokeen ei saa päästä vettä saameuttavaa kiintoainesta tai muuta päästöä, joka voisi pilata joen taimenen kutupaikkana. Tarvittaessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetus

8 26

asbestityön turvallisuudesta. Siirtyminen lupa-alueelle ja alueella liikkuminen sulanmaan aikana on pyrittävä suunnittelemaan niin, että olemassa olevia uria ja luontaisia aukkopaiikkoja käytetään mahdollisimman paljon hyväksi. Kosteikkoalueilla liikkumista tulee välttää sulanmaan aikana. Asuinrakennusten läheisyydessä toimittaessa on suunniteltava työt niin, että synnytyvästä melusta ei ole kohtuutonta häiriötä.

Asiassa saadun selvityksen mukaan lupa-alueella ei ole erityisiä luontoarvoja. Lähin Natura-alue on yli kilometrin etäisyydellä lupa-alueesta. Kun otetaan huomioon malminetsintäluvassa sallitut tutkimusmenetelmät, Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunto, valituksenalaisen päätöksen lupamääräykset sekä alueen olosuhteista asiassa esitetty selvitys, hallinto-oikeus arvioi, ettei malminetsintäluvan mukaisesta toiminnasta aiheudu kaivoslain 11 §:ssä tarkoitettulla tavalla haittaa ihmisten terveydelle tai merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa. Luvan myöntämiselle ole ollut luonto- tai maisema-arvoista johtuvia esteitä. Valituksenalaisessa päätöksessä on annettu riittävät lupamääräykset ympäristön sekä luontoarvojen suojelemiseksi.

Muut valitusperusteet

Vesiluonnon puolesta ry ja Puhtaan Saimaan puolesta ry ovat valituksissaan katsooneet, että malminetsintä lupaa ei voida myöntää hakijasta johtuvista syistä. Valituksissa on lisäksi tuotu esiin yksityisteiden käytöstä mahdollisesti aiheutuvat haitat. Puhtaan Saimaan puolesta ry on katsonut, että malminetsintä lupa aiheuttaa haittaa alueen elinkeinotoiminnalle sekä Valamon ja Lintulan luostarien toiminnalle.

Tukes on antamassaan lausunnossa todennut, ettei tiedossa ole, että hakijalla ei olisi edellytyksiä tehdä hakemuksen mukaista malminetsintää tai että hakija olisi rikkonut kaivoslakiin perustuvia velvollisuuksia. Yksityistiet on otettu huomioon lupamääräyksissä 5 ja 11. Malminetsinnällä ei ole vaikutusta matkailuun tai luostareiden toimintaan. Lupamääräyksessä 9 kielletään aiheuttamasta olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle.

Luvanhakija on vastineessaan lausunut, että yhtiö on malminetsintäyhtiö, jonka liiketoimintaan valituksenalaisen luvan kattama toiminta kuuluu keskeisesti. Yhtiöllä on monivuotinen kokemus sekä edellytykset ryhtyä malminetsintätoimintaan. Esitetyt vihjailut aikaisemmista luvan rikkomisista ovat perusteettomia.

Hallinto-oikeus toteaa, että Tukesilla on kaivosviranomaisena velvollisuus valvoa kaivoslain noudattamista. Asiassa esitetystä selvityksestä ei ilmene, että luvanhakijayhtiöllä ei olisi edellytyksiä harjoittaa luvan mukaista toimintaa tai että luvanhakija olisi aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt kaivoslakiin perustuvia velvollisuuksia. Kaivoslain 70 §:stä ilmenee, että lupaviranomainen voi peruuttaa malminetsintäluvan, mikäli luvanhaltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai mikäli luvanhaltija on olennaisella tavalla laiminlyönyt muun ohella lupamääräyksiä.

Valituksenalaisen päätöksen mukaan luvanhakijan on ilmoitettava etukäteen muun ohella yksityisteiden tiekunnille maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa

vahinkoa tai haittaa. Mahdollisista vahingoista maksettavista korvauksista ei päätetä malminetsintäluvassa. Hallinto-oikeus arvioi, että yksityisteiden osalta on annettu riittävät lupamääräykset. Valituksenalaisella päätöksellä sallittujen malminetsintätoimien laatu huomioon ottaen malminetsintätoiminnasta ei aiheudu kaivoslain 11 §:ssä tarkoitettulla tavalla olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle.

Vakuudesta esitetyt valitusperusteet

Juhani Airaksisen ja hänen asiakumppaneidensa valituksessa on esitetty, että alueen kaivonomistajien oikeusturva ja yksityisille mahdollisesti aiheutuvat vahingot huomioon ottaen vakuuden tulisi olla suuruudeltaan 195 000 euroa. Vesiluonnon puolesta ry ja Puhtaan Saimaan puolesta ry ovat valituksissaan katsoneet, että riittävä vakuus olisi alueen erityispiirteet ja ympäristö huomioon ottaen 300 000–400 000 euroa.

Valituksenlaisen päätöksen lupamääräyksen 7 mukaan malminetsintäluvalle ML2017:0104 määrätään asetettavaksi lupakohtainen 10 000 euron suuruisen vakuus. Vakuus tulee asettaa pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten. Määräyksen perustelujen mukaan vakuus asetetaan kaivosviranomaisen arvion perusteella. Kaivosviranomainen on arvioinut toiminnan laatua ja laajuutta, toiminta-alueen erityispiirteitä sekä luvassa säädettyjä velvoitteita lupamääräykset huomioiden ja päätynyt määrättyyn vakuuteen. Kaivosviranomaisen on luvan siirron tai muuttamisen yhteydessä harkittava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava.

Tukesin lausunnon mukaan vakuus on mitoitettu kattamaan kaivoslain mukaiset jälkityöt, kuten raportointi, kaivantojen täyttäminen ja kairaputkien katkaisu ja tulppaus. Alueella ei ole sellaisia erityispiirteitä, joiden takia olisi tarpeen jälkitoimenpiteissä betonoida kairareivät. Vakuutta ei myöskään aseteta jälkiseurantaa varten. Myös Pohjois-Savon ELY-keskus on katsonut vakuuden riittäväksi.

Luvanhakija on vastineessaan lausunut, että valituksissa esitetty vakuusvaatimus on huomattavan ylimitoitettu suhteessa malminetsintäluvan sallimiin toimenpiteisiin ja niiden ympäristövaikutuksiin. Luvassa määrätty vakuus on vallitsevan malminetsintälupien vakuuskäytännön mukainen tai jopa hie-
man korkeampi.

Kaivoslain 107 §:stä ilmenee, että vakuus asetetaan toiminnasta aiheutuvan mahdollisen vahingon ja haitan korvaamiseksi sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Oikeuskäytännössä on katsottu, että kaivoslain 107 §:ssä tarkoitettu vakuus tulee asettaa koskemaan kutakin yksittäistä malminetsintäilupaa ja malminetsintäaluetta (KHO 2018:46). Huomioon ottaen malminetsintäluvassa sallitut tutkimusmenetelmät ja se, ettei malminetsinnästä saa aiheutua kaivoslain 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua haittaa tai vahinkoa hallinto-oikeus arvioi, että lupamääräyksessä 7 määrätty lupakohtainen 10 000 euron vakuus on riittävä kattamaan mahdollisen vahingon ja

J Se

haitan korvaamisen sekä jälkitoimenpiteiden suorittamisen kysymyksessä olevalla alueella.

Johtopäätökset

Edellä lausuttu huomioon ottaen Tukesin päätöksen kumoamiseen ei ole aiheutta.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Pykälän 2 momentin mukaan harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Asian lopputulos huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että Juhani Airaksinen ja hänen asiakumppaninsa, Vesiluonnon puolesta ry ja Puhtaan Saimaan puolesta ry pitävät oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 125 § ja 126 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL valituslupa, julkipano).

Päätöksen ovat tehneet hallinto-oikeuden jäsenet Riikka Tiainen, Terhi Helttunen ja Jaana Malinen.

Esittelijä

Sini Arnkil

Säli Antikainen
Soili Antikainen
lainkäyttösihteeri

J x

Jakelu

Päätös	Juhani Airaksinen ym.
Oikeudenkäyntimaksu	260 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	<u>Tuusniemen kunta</u>
Oikeudenkäyntimaksu	260 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	Vesiluonnon puolesta ry Tämä päätös lähetetään tiedoksi valituskirjelmän ensimmäiselle allekirjoittajalle Vesiluonnon puolesta ry:lle, jonka on hallintolain 68 §:n 1 momentissa säädetyn vahingonkorvausvastuun uhalla ilmoitettava tiedoksisaanista viipymättä valituskirjelmän toiselle allekirjoittajalle Heinäveden Luonnonystävät ry:lle.
Oikeudenkäyntimaksu	260 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	Puhtaan Saimaan puolesta ry
Oikeudenkäyntimaksu	260 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Jäljennös	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Oy Fennoscandian Resources Ab Tuusniemen kunnanhallitus, jonka on kaivoslain 166 §:n 2 momentin perusteella julkaistava tieto päätöksestä siten kuin julkisista kuulutuksista annettussa laissa säädetään.

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

§ 24

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00 – 16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

**KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ PERITTÄVÄ
OIKEUDENKÄYNTIMAKSU**

Muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 510 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa, lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita, yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa, mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa eikä asioissa, joiden käsittely on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa maksu kuitenkin peritään riippumatta lopputuloksesta. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain (257/2002) nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015).

OIKEUDENKÄYNTIMAKSU

Itä-Suomen hallinto-oikeus lähettää erikseen laskun oikeudenkäyntimaksusta.

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä virkamieheltä (asian esittelijä) kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Itä-Suomen hallinto-oikeus
PL 1744, Minna Canthin katu 64
70101 KUOPIO
ita-suomi.hao@oikeus.fi
Fax 029 564 2501

Oikaisuvaatimus on toimitettava hallinto-oikeudelle määräajassa ennen virka-ajan päättymistä klo 16.15.

Maksu perustuu tuomioistuinmaksulakiin (1455/2015) tai lakiin tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (701/1993, ennen 1.1.2016 vireille tulleet asiat).

J Oe